

بررسی رابطه عوامل اقتصادی با قصد کار آفرینی ورزشی در استان قم

حسین مختاری^a، جواد ادیب فیروزجاه^b

^a دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه قم (نویسنده مسئول)

^b استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه قم

نویسنده مسئول: حسین مختاری (تلفن: ۰۹۱۲۷۵۲۱۶۷۲ و آدرس الکترونیک: talimi_86@yahoo.com)

چکیده: فرآیند کارآفرینی در ورزش فرصت های جدید برای اشتغال در زمینه ورزش را ایجاد می کند، که باتوجه به ابعاد گسترده علوم ورزشی می توان آن را در زمره سریع ترین بخش های رشد و مرتبط با بخش های اصلی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در جهان مطرح نمود. پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش توصیفی- همبستگی و از نوع تحقیقات کمی است. جامعه آماری پژوهش کارآفرینان ورزشی استان قم، مشاغل مربوط به این حوزه، باشگاه و مجتمع های ورزشی بودند که تعداد ۱۰۰ نفر با روش نمونه گیری تصادفی ساده به عنوان افراد نمونه انتخاب شدند در پژوهش حاضر جهت تحلیل یافته ها از نرم افزار SPSS و جهت بررسی فرضیه های پژوهش از آزمون پارامتریک پیرسون و رگرسیون خطی ساده استفاده شد. یافته ها حاکی از آن بود که بین عوامل اقتصادی و توسعه کارآفرینی ورزشی رابطه معناداری وجود دارد. در واقع عوامل اقتصادی با ضریب $\beta = 0.205$ تاثیر مثبتی بر توسعه کارآفرینی ورزشی داشت. همچنین سطح معناداری ($P=0.004$) به این معناست که رابطه معناداری میان عوامل اقتصادی (متغیر مستقل) و توسعه کارآفرینی ورزشی (متغیر وابسته) وجود دارد.

کلمات کلیدی: قصد کارآفرینی ورزشی، عوامل اقتصادی، استان قم

۱. مقدمه

کارآفرینی تعریفی جهان شمول و صریح از کارآفرینی را ارائه نمی نماید. اغلب تعاریف شامل جنبه های نوآوری کسب و کار است و برخی نیز به سادگی می پذیرند کارآفرینی همان مالکیت یک کسب و کار است. ویژگی های اصلی کارآفرینان را نوآوری، ریسک پذیری و تخصیص منابع ذکر نموده اند. هر تلاشی برای ایجاد کسب و کارهای جدید یا گسترش کسب و کارهای موجود توسط افراد، گروهی از افراد یا یک کسب و کار ایجاد شده را کارآفرینی می نامد. به اعتقاد دابسون این اشخاص کسانی هستند که نوآوری را با فعالیت های کسب و کار برای تجاری سازی تولیدات و خدمات ترکیب می کنند که نتیجه آن شرکت های با رشد بالا می باشد [1]. در دنیای کنونی یکی از عواملی که باعث رشد و توسعه اقتصادی- اجتماعی می شود، کارآفرینی است. کارآفرینی، فرآیندی است که نقش حیاتی در تداوم، رشد و توسعه ملی و حتی اقتصادی جهانی ایفا می کند. لذا لزوم ایجاد بستر و جو مناسب در جهت حمایت های منطقی اعم از مادی، معنوی، فرهنگی، تحقیقاتی و علمی از کارآفرینی و کارآفرینان بیش از پیش در کشور ما احساس می گردد. اهمیت بحث کارآفرینی به حدی است که اقتصاددانان کارآفرینان را موتور رشد و توسعه اقتصادی جامعه میدانند و دانشمندان، مدیریت آنها را از مهمترین عوامل تحول و نوآوری های سازمانی در عصر حاضر به شمار می آورند، لذا هر محیطی که افرادش برخوردار از تفکر و هنر کارآفرینی باشند، اقتصادی پویا و متنوع خواهند داشت. کارآفرینی به توانایی استفاده موفقیتهای آمیز از ایده های نوآورانه در بازارهای رقابتی تجاری اشاره دارد. و به طور کلی کارآفرینی، فعالیتی است که مستلزم اکتشاف، ارزشیابی، و استفاده از فرصت ها برای ارائه خدمات و وسایل جدید و سازماندهی کوشش هایی است که قبلا وجود نداشته اند. یکی از حوزه هایی که زمینه ظهور کارآفرینی در آن احساس می شود، کارآفرینی در ورزش است. فرآیند کارآفرینی در ورزش فرصت های جدید برای اشتغال در زمینه ورزش را ایجاد می کند، که باتوجه به ابعاد گسترده علوم ورزشی می توان آن را در زمره سریع ترین بخش های رشد و مرتبط با بخش های اصلی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در جهان مطرح نمود. دست آوردها و فرصت های شغلی در خیل عظیمی از رویدادهای ورزشی وجود دارد، به عبارتی افزایش فرآیندهای کارآفرینی در ورزش و رویدادها، در حال ایجاد تنوعی از فرصت های شغلی جدید است. ورزش از طریق ایجاد تقاضا برای خدمات و کالاهای ورزشی و ایجاد جذابیت برای اجتماعات، زمینه لازم را برای توسعه کارآفرینی فراهم میکند و کارآفرینی از طریق ایجاد کسب و کار ورزشی در تولید لوازم و تجهیزات ورزشی و ارائه خدمات ورزشی به توسعه ورزش کمک می کند [2].

شومپتر کاربرد عام اصطلاح کارآفرینی را در حوزه اقتصادی به میل (۱۸۴۸) نسبت می دهد. بعد از «میل» شومپتر (۱۹۳۴) از منظر دیگری به کارآفرینی توجه داشته است، وی به نوآوری و نقش آن در پویایی نظام های اقتصادی تاکید می کند [3]. او کارآفرینی را نیروی محرک اصلی در توسعه اقتصادی می داند و فرآیند کارآفرینی را تخریب خلاق می نامد. از نظر وی نوآوری در زمینه ارائه کالای جدید، ارائه روش جدید در فرآیند تولید، گشایش بازاری تازه و یافتن منابع جدید کارآفرینی است [4].

تحت عناوین سیاست‌های حمایتی دولت، عوامل قانونی و حقوقی، نظام آموزشی، عوامل فرهنگی، سیاست‌های تجاری و عوامل حاکمیتی شناسایی و استخراج گردید. به منظور رونق کسب و کارهای مرتبط با ورزش، فراهم نمودن شرایط زمینه‌ای با هدف کمک به باروری نوآوری‌ها که نهایتاً سبب ایجاد مزیت‌های رقابتی در کسب و کارها می‌گردد، ضروری می‌باشد. در همین راستا دولت‌ها می‌توانند با اجرای نقش حیاتی خود در رویکردهای تنظیمی، هنجاری و شناختی به عنوان یک تسهیل‌کننده عمل نموده و شرایط محیطی را برای صاحبان کسب و کارها جهت استقرار کارآفرینی استراتژیک آماده نمایند.

بنابراین کارآفرینی باعث افزایش علاقه از سوی مدیران و محققان ورزش شده است و این نشانگر نقش مهمی است که کارآفرینی در صنعت ورزشی برای ایجاد ارزش دارد. با وجود اهمیت عملی کارآفرینی در ورزش، ادبیات مربوط به کارآفرینی ورزشی ناقص و توسعه نیافته است. در نتیجه نیاز به پژوهش بیشتر در رابطه [13] با آن احساس می‌شود.

خواسته‌های جدید مصرف‌کنندگان در ورزش بر توسعه ایده‌های جدید برای خدمت به بازارهای رو به رشد تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این، تقاضای فزاینده‌ای برای محصولات و خدمات مبتنی بر ورزش که از فناوری نوظهور استفاده می‌کنند وجود دارد. در نتیجه باید توجه به کارآفرینی ورزشی افزایش یابد، چرا که [13] باعث ایجاد سرمایه‌گذاری جدید و رونق اقتصادی می‌گردد.

رفع مشکلات ورزش در استان قم تنها با به وجود آوردن تغییرات و استفاده از ایده‌های جدید در حیطه ورزش استان قم انجام و نیاز اساسی به کارآفرینی در زمینه ورزش استان احساس می‌شود. پس برای این کار ابتدا نیاز است تا عوامل موثر جهت بهبود و توسعه کارآفرینی ورزشی شناسایی گردد و میزان اهمیت و تاثیر آن‌ها بررسی شود تا بتوان مشکلات ورزشی استان را تا حدود زیادی برطرف نمود.

۲. روش تحقیق

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش توصیفی-همبستگی و از نوع تحقیقات کمی است. در این مطالعه اطلاعات به دو صورت میدانی و کتابخانه‌ای گردآوری شد. ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر پرسشنامه پایان نامه ربیعی (۱۳۹۵) [14] می‌باشد. جامعه آماری پژوهش کارآفرینان ورزشی استان قم، مشاغل مربوط به این حوزه، باشگاه و مجتمع‌های ورزشی می‌باشند که در سال سال ۱۴۰۰ بررسی گردید. همچنین حجم نمونه در پژوهش حاضر ۱۰۰ نفر بود که با روش نمونه‌گیری تمام شمار برآورد شدند. جهت تعیین پایایی سوالات پرسشنامه نیز از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. در نهایت با استفاده از نظرات متخصصان کارآفرینی ورزشی، پرسشنامه‌ای جهت تعیین عوامل موثر بر کارآفرینی ورزشی تهیه و اعتبار سنجی می‌گردد و سپس در اختیار مدیران و کارشناسان اداره کل تربیت بدنی و اعضا هیئت ورزشی استان قم قرار گرفت. برای تحلیل این داده‌ها ابتدا از روش‌های توصیفی جهت تعیین میزان پاسخ‌های داده شده به معیارها از نرم افزار SPSS استفاده شد.

۳. یافته‌ها

براساس جدول شماره (۱)، ۸۳ نفر از پاسخگویان، معادل ۸۱/۴ درصد از پاسخگویان را مردان تشکیل داده بودند و ۱۷ نفر، معادل ۱۶/۷ درصد نیز زنان بودند

جدول (۱) درصد و فراوانی جنسیت پاسخگویان

جنسیت پاسخگویان	فراوانی	درصد
مرد	۸۳	۸۱/۴
زن	۱۷	۱۶/۷
جمع	۱۰۰	٪۱۰۰

براساس جدول شماره (۲) ۴ نفر از پاسخگویان، معادل ۳/۹ درصد در رده سنی ۲۰ تا ۲۵ سال بودند، ۱۷ نفر از آنها، معادل ۱۶/۷ درصد در رده سنی ۲۶-۳۰ سال بودند. همچنین ۲۸ نفر، معادل ۲۷/۵ درصد در رده سنی ۳۱ تا ۳۵ سال بودند. ۲۰ نفر از آنها، معادل ۱۹/۶ درصد بین ۳۶ تا ۴۰ سال داشتند و ۳۱ نفر، معادل ۳۰/۴ درصد نیز بیشتر از ۴۰ سال بودند.

جدول (۲) سن پاسخگویان

درصد	فراوانی	سن پاسخگویان
۳/۹	۴	۲۵-۲۰ سال
۱۶/۷	۱۷	۲۶-۳۰ سال
۲۷/۵	۲۸	۳۱-۳۵ سال
۱۹/۶	۲۰	۳۶-۴۰ سال
۳۰/۴	۳۱	بیشتر از ۴۰ سال
٪۱۰۰	۱۰۰	جمع

با توجه به جدول (۳) یافته های آمار توصیفی نشان داد که ۱۴ نفر از پاسخگویان، معادل ۱۳/۷ درصد دیپلم و ۱۳ نفر فوق دیپلم بودند، همچنین ۴۲ نفر از آنها، معادل ۴۱/۲ درصد تحصیلات لیسانس داشتند. و ۲۸ نفر از پاسخگویان، معادل ۲۷/۵ درصد تحصیلات فوق لیسانس داشتند، و در نهایت ۳ نفر از آنها، معادل ۲/۹ درصد دارای مدرک دکتری بودند.

جدول (۳) تحصیلات پاسخگویان

درصد	فراوانی	تحصیلات پاسخگویان
۱۳/۷	۱۴	دیپلم
۱۲/۷	۱۳	فوق دیپلم
۴۱/۲	۴۲	لیسانس
۲۷/۵	۲۸	فوق لیسانس
۲/۹	۳	دکتری
٪۱۰۰	۱۰۰	جمع

جدول (۴) آزمون کولموگروف اسمیرنوف

معنی داری (P)	میانگین	کولموگروف-اسمیرنوف	N	متغیر
۰.۳۳	۲/۹۰	۰/۹۴۸	۱۰۰	عوامل اقتصادی
۰.۶۲	۳/۲۲	۰/۷۵۰	۱۰۰	قصد کارآفرینانه

با توجه به جدول (۴) نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نشان می دهد که مقدار معنی داری متغیر های پژوهش از مقدار آلفای مورد نظری یعنی ۰.۰۵ بیشتر بوده، لذا چنین نتیجه گیری می شود که متغیر های مورد نظر از فرضیه نرمالیتی تبعیت می کنند. لذا از آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی فرضیه های پژوهش استفاده شده است.

برای بررسی رابطه بین عوامل اقتصادی با قصد کارآفرینانه ورزشی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در قالب جدول شماره (۵) آورده شده است.

جدول (۵) نتایج ضریب همبستگی بین عوامل اقتصادی با قصد کارآفرینانه ورزشی

متغیر X	متغیر Y	N	ضریب همبستگی (r)	سطح معناداری (sig)
عوامل اقتصادی	قصد کارآفرینی ورزشی	۱۰۰	۰/۲۰۵	۰/۰۰۴

همانطور که نتایج جدول شماره (۵) نشان می دهد مقدار به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون بین عوامل اقتصادی و قصد کارآفرینی ورزشی (۰/۲۰۵) در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی دار است $sig < 0.05$. لذا چنین استنباط می شود که با سطح اطمینان بالای ۹۵٪ بین عوامل اقتصادی با قصد کارآفرینی ورزشی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. در واقع می توان گفت که رابطه بین متغیر مستقل (عوامل اقتصادی) و متغیر وابسته (قصد کارآفرینی ورزشی) رابطه مستقیم وجود دارد. یعنی با تغییر عوامل اقتصادی، قصد کارآفرینی ورزشی نیز تغییر می کند.

۴. بحث و نتیجه گیری

عوامل اقتصادی با قصد کارآفرینانه ورزشی در استان قم ارتباط معنی داری دارد. نتایج نشان داد که با توجه به ضرایب همبستگی پیرسون و سطح معنی داری بین عوامل اقتصادی با قصد کارآفرینانه ورزشی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

اکثر کشورهای دنیا با مسائل اشتغال درگیرند ولی تعدد عوامل مشکل آفرین و ناشناخته بودن برخی از آنها در کشورهای جهان سوم موجب پیچیده تر شدن موضوع شده است. در حال حاضر شناسایی عوامل مؤثر بر کارآفرینی یکی از ارکان اصلی جهت بوجود آمدن بسترهای لازم شغلی می باشد. که با توجه به تحقیقات و بررسی های انجام شده در زمینه کارآفرینی و به خصوص کارآفرینی ورزشی در استان قم می توان اعلام کرد که بنا به دلایل متعدد دستیابی به هدف شناسایی عوامل محیطی مؤثر در زمینه کارآفرینی ورزشی استان محقق نشده است. شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی امروز کشور به گونه ای است که حل مشکلات و تنگناها، راه ها و الگوهای جدید و متفاوتی را طلب می کند.

از انجایی که کارآفرینان در جستجوی فرصت هایی برای تغییرات اساسی و ایجاد کسب و کارهای جدید یا اصلاح بازار و تغییر محصولات هستند. در نتیجه محیطی که کسب و کارها در آن فعالیت دارند پویا و با اهمیت تلقی شده است در واقع محیط، مجموع کل فاکتورها و عوامل بیرونی کسب و کار است. این محیط، غیر قابل کنترل و اثرگذار بر کسب و کار است. در واقع کسب و کارهای کارآفرینانه مجبور هستند که با محیط هماهنگ کار کنند. مطالعه محیط در روند فعالیتهای کسب و کار مهم است و بدون وسیله الگوهای جدیدی شناسایی می شود [15].

به طور کلی می توان نتیجه گرفت توسعه کارآفرینی ورزشی در استان قم متأثر از عوامل محیطی شامل عوامل جغرافیایی، فرهنگی اجتماعی، سیاسی قانونی، اقتصادی و زیست محیطی در نظر گرفته شد. در نتیجه به نظر می رسد برای رسیدن به توسعه کارآفرینی و ایجاد اشتغال در استان قم، ضروری است زیر ساخت های لازم برای راه اندازی کسب و کارها به همراه برنامه ریزی آموزشی و حمایت مالی برای کارآفرینی ورزشی را در نظر گرفت؛ چرا که تسهیل ورود کسب و کارها به بازار و کارآفرینی توأم با آموزشهای لازم تغییر نگرش و فرهنگ افراد به ورزش برای هزینه کردن در ورزش و سرمایه گذاری در این خصوص و ایجاد امنیت در سرمایه گذاری و خصوصی سازی کردن ورزش باعث افزایش و گسترش بسترهای لازم در کارآفرینی ورزش می شود.

انگوبین (۲۰۲۰) [16] در تحقیق خود به مهمترین عوامل مؤثر مدیریتی پیشروی کسب و کارهای ورزشی را استفاده از منابع و تسهیلات، عوامل اقتصادی و محیط سیاسی برشمرد. در پژوهش لوکی و ابراهیم (۲۰۱۵) [17] به بررسی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در ورزش کره پرداخته شده و از جمله عوامل توسعه دهنده کارآفرینی را عوامل محیطی و عوامل فردی دانست و مهمترین عوامل محیطی را اقتصاد و مسائل اقتصادی پیشروی کسب و کارها، دسترسی به انواع سرمایه و زیر ساخت ها برشمرد.

۵. تشکر و قدردانی

با تشکر از کلیه کارآفرینان استان قم که ما را در تکمیل این پژوهش همیاری نمودند.

منابع

- [1] Johannisson, B. (2014). Entrepreneurship: The practice of cunning intelligence. In Swedish Entrepreneurship Forum: 20 years of entrepreneurship research (pp. 109–119).
- [2] رضوی محمودآبادی، سید محمدجواد، قهرمان تبریزی، کوروش، زراعی محمودآبادی، محمد، (۱۳۹۳). شناسایی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر کارآفرینی در ورزش با رویکرد منسجم تحلیل چند معیاره و کپلند، پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال ۱۲، شماره ۲۳، صفحات ۱۱۳–۱۲۹.
- [3] سبزه، بتول، (۱۳۹۴). طراحی الگوی برنامه درسی کارآفرینی برای کودکان پیش از دبستان و ارزشیابی آن از دیدگاه متخصصان برنامه درسی، کارآفرینی و مربیان، فصلنامه مطالعات پیشدبستان و دبستان، سال اول، شماره یکم، صفحات ۱۱۴–۱۴۰.
- [4] مجیدی، داود، یاسیلاغی شراهی، بهمن، علیمحمدی، میترا، (۱۳۹۱). تأثیر آموزش کارآفرینی بر نگرش و روحیه کارآفرینی دانشجویان دانشگاه خوارزمی، فصل نامه مهارتآموزی، صفحات ۱۱۸–۱۲۹.
- [5] Lee, S. (2001), «A Review of Economic Impact Studies on Sporting Events», The Sport Journal, 4, p. 2.
- [6] حجازی، سید محمود، امینیان، انسیه، (۱۳۹۲). کارآفرینی ورزشی (فرصت ها، چالش ها و راهکارها)، دومین کنفرانس بین المللی مدیریت، کارآفرینی و توسعه اقتصادی.
- [7] نگهداری، فاطمه، قهرمان تبریزف کوروش، شریفیان، اسماعیل، (۱۳۹۸). شناسایی و رتبه بندی ابعاد اکوسیستم کارآفرینی ورزشی در ایران، مطالعات مدیریت ورزشی، شماره ۵۷.
- [8] فرهمند مهر، عباس، شریفی فر، فریده، نیک بخش، رضا، (۱۳۹۸). طراحی و تبیین چارچوب اکوسیستم کارآفرینی در ورزش، مدیریت و توسعه ورزش، شماره ۱۷، صفحات ۶۳–۷۳.
- [9] رضائی نژاد، رحیم، برومند، محمد رضا، احمدی، فاطمه، (۱۳۹۷). اکوسیستم کارآفرینی: رویکردی جدید برای توسعه کارآفرینی در ورزش، پژوهش های معاصر در مدیریت ورزشی، شماره ۱۶، صفحات ۲۹–۴۰.
- [10] حسینی، سیده سمیه؛ مختاری دینانی، مریم (۱۳۹۷). ارائه مدل عوامل مؤثر بر کارآفرینی ورزشی (مورد مطالعه: استان لرستان). پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه الزهرا. دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- [11] ابراهیمی دینانی، الهه، (۱۳۹۷). شناسایی عوامل مؤثر بر کارآفرینی ورزشی در شهرداری تهران، دومین همایش ملی دستاوردهای علوم ورزشی و سلامت اهواز.
- [12] عظیمی دلارستانی، عادل، رضوی، سید محمدحسین، برومند، محمد رضا، (۱۳۹۷). شناسایی عوامل زمینه‌ای تأثیرگذار بر استقرار کارآفرینی استراتژیک در کسب و کارهای ورزشی، فصلنامه مدیریت توسعه و ورزش، دوره ۷، شماره ۴، صفحات ۷۰–۸۷.
- [13] Ratten, V. (2018). An Introduction to Sports Entrepreneurship. In *Sport Entrepreneurship* (pp. 1-17). Springer, Cham.
- [14] ربیعی، خدیجه؛ مختاری دینانی، مریم؛ هنری، حبیب (۱۳۹۵). تحلیل محیطی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی ورزشی در استان همدان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه الزهرا. دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- [15] Martins, I., & Perez, J. P. (2020). Testing mediating effects of individual entrepreneurial orientation on the relation between close environmental factors and entrepreneurial intention. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*.
- [16] Nguyen, T. T. (2020). The impact of access to finance and environmental factors on entrepreneurial intention: The mediator role of entrepreneurial behavioural control. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 8(2), 127-140.
- [17] Lucky, E. O. I., & Ibrahim, N. A. (2015). Environmental factors and entrepreneurial intention among Nigerian students in UUM. *Sains Humanika*, 5(2).